

Maksat Spor Olmasın

Nureddin Yıldız'ın 20.12.2009 tarihli (92.) Hayat Rehberi dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Kıymetli kardeşler,

Ashab-ı kiramdan Şifa binti Abdillâh isimli hanım, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in ilgisine mazhar olmuş kadınlardandır. Bir gün evinin penceresinden bakarken sokakta birkaç gencin sallanarak yürüdüklerini görüyor. Gençler düştü düşecek vaziyetler, adeta hasta gibi duruyorlar.

Yanıdakilere o gençlerin kim olduklarını soruyor ve "sabaha kadar ibadet eden, ibadetten dolayı yorulmuş delikanlılar" cevabını alıyor. O kadar fazla ibadet etmişler ki yorgunluk ve uykusuzluktan bitkin hâle gelmişler. Şifa binti Abdillâh radiyallahu anha bu manzarayı yorumlamak için şöyle diyor: "Allah, Ömer bin Hattab'a rahmet etsin. Ömer konuştuğu zaman susturur, yürüdüğü zaman ezerek yürür, vurdu mu da patlatırdı. İbadeti de Ömer yapardı."

Sahabi kadınının gözünde Müslüman tipi böyleymiş; Ömer radiyallahu anha gibi. Müslüman, sabaha kadar teheccüt namazı kılmaktan bile kaynaklansa sokakta yürürken zayıf görüntü vermemeliymiş. Peygamber aleyhisselam Efendimiz bu sahibinin mantığını nereden devşirdiğini gösteren bir hadisinde şöyle buyuruyor: "Güçlü mümin, zayıf müminden daha iyidir Allah katında."

İman ettikleri için hepsinde hayır vardır ama güçlü mümin daha kalitelidir, daha çok işe yarar. Böyle mümin yürürken sallanmaz, bastığı yeri titretir, iki kere konuşmaz ve konuştuğuna cevap verilemez. Böyle mümin kavga gürültü çıkarmaz; bir kere vurup onunla işi bitirir. Yürüyüşünden konuşmasına, oturmasından dayağına her şeyi güçlü olur. İbadet nedeniyle bile zaaf göstermez.

Acaba ashab-ı kiram beden kuvvetini sağlamak için günlük spor mu yapıyordu? Jimnastik hareketleriyle zinde kalmaya mı uğraşıyorlardı? Elimizdeki kitapların hiçbirinde onlar hakkında böyle bir bilgi yoktur. Ancak bazı bilgiler vardır ki bunlar incelendiğinde spor yapmadan güçlü hâlde nasıl kaldıklarını anlamak da zordur. Mesela bir insan iki yüz elli, dört yüz kilometrelik yolu elli derece sıcaklığın altında, sırtında askerî teçizatıyla ve ayakkabısız yürüyebilir mi?

Bu yürüyüş bugünkü şartlarda gerçekleştirilebilir mi? Mataramızda soğuk suyumuz, hazırda vitamin hapımız da olsa? Gelin görün ki ashab-ı kiram Tebuk'e böyle yürümüşdür. Ağustos ayındaki yürüyüşleri beş yüz kilometreden uzun bir mesafeydi. Üstelik yürüyüş bittiğinde mola vermeksizin yalınkılıç düşman saflarına dalıp gün boyunca savaşmışlardı. Şayet Medine'de sabahdan akşama kadar mescidin kütüklerinden birine yaslanmış hâlde geçirdikleri bir hayatları olsa bu yürüyüşü yapabilir miydiler? Hareketsiz bir vücut kilometrelerce yol yürüyebilir mi ki?

Eğer birilerinin tasvir etmeye çalıştığı gibi günlük yaşayışında miskin miskin duran, bir yere çağrılınca giden ama diğer zamanlarda mescitte boş bekleyen insanlar olsaydı ashab-ı kiram, ramazan günü sıcak havada Bedir'e yüz elli kilometre yürüyüp sonra da müşriklerin arasına dalarak cihat edebilir miydiler? İnsanî özellikleri olan ve melek olmayan ashab-ı kiramın bedeni böyle bir tempoya dayanabilir miydi? Ashab-ı kiram, değil yürüyerek, at sırtında bile aşılması hareketsiz bir hayat sahibi kimseler için imkânsız olan bu maratona nasıl başarmıştır?

Bu sorunun zihnimizi götüreceği yerde elbette literatürümüzde bugün var olan türde bir spor anlayışının o devirde ashab-ı kiramın hayatında olabileceğini düşünmemiz mümkün değildir, bu besbelli hakikattir. Fakat gün yüzüne çıkarılması gereken husus, ashab-ı kiramın gün içinde bekleyen ve pinekleyen tiple lanse edilen kimseler olmadıkları gerçeğidir. Oturmayı hayat biçimi hâline getiren aylıklıkta değillerdir. Ya da başka bir söyleyişle, hayatlarında bakkala gidilmesi gerektiğinde abinin kardeşe, kardeşin diğer kardeşe iş paslamaya çalıştığı ama bakkala bir türlü gidilemeyen manzaralar yaşanmıyordu.

Her gün vakit namazlarında kilometreleri bulabilen mesafelerden mescide yürümeyi alışkanlık hâline getirmeleri bedenlerindeki zindelik ve sağlık meselesini nerdeyse kökünden çözmüştü. Beni Seleme, Medine'nin mescidine dört kilometre mesafede bir mevkiydi ve oranın ahalisi namazlara geç kalmalarından dolayı çok üzülüyorlardı. Mescidin civarından bir ev aramaya karar verdiler. Peygamber aleyhisselam bunu duyduğunda onları çağırdı ve "duydum ki buralardan arsa arıyormuşsunuz, öyle mi?" diye sordu. Onlar da "evet ya Resûlallah, sana yakın olmak istiyoruz" diye cevap verdiklerinde Efendimiz şöyle buyurmuştu: "Sakın ha! Oturduğunuz yerde kalın. Allah adımlarınızı saymaktadır."

Bu hadis-i şerif, ashabın arasında bir namaz için kilometrelerce yürüyenler bulunduğunu göstermektedir. Dolayısıyla kolesterol sorunları veya kültür-fizik hareketlerine ihtiyaçları yoktu. Tabii yaşamak, ikinci kattaki evine asansörle çıkacak ruh hâlindeki apartman insanının tuhafliklarını sergilememek onları dinç ve sağlam bünye sahibi yapmıştı.

*

Kendimiz açısından konuya bakarak bir sorunun cevabını verelim: Biz spor yapmakla mükellef miyiz? Bir Müslüman spor yapmak zorunda mı veya başka deyişle spor bir lüks müdür?

Bedenlerimizin sağlıklı ve güçlü olması, kaslarımızın iş görebilmesi için tıbbî bir zorunluluk söz konusuysa yani doktor bunu şart koşmuşsa spor şart demektir. Dolayısıyla Müslüman için spor lüks değil ihtiyaçtır. Allah insanın günde beş defa camiye yürümesini istemiş, bu da bir nevi tıbbın günlük olarak tavsiye ettiği yürüyüş miktarını dolduran sınıra erişmiştir.

Hangi sporun ne kadar gerekli olduğunun elbette bir ölçüsü var ancak Müslümanlar'ın körü körü spor düşmanı olmadığı, aptallık seviyesinde spor tutkunu da olmadığı mukaddime babında bilinmelidir. Spor kumarla veya bağımlılıkla bir araya getiren düzeyde değil bedenimizin ihtiyacını karşılamak amacıyla yaptığımız zaman bu, Allah'ın rızasını kazandıracak işlerden biri hâline gelecektir. Spordan anladığımız budur ve erkeğimiz de kadını da böyle sporcu olmalıdır.

Allah'ın emaneten verdiği bedenleri gelişigüzel şişirme, bakımsız ve sakat bırakma hakkı kulun haddi değildir. Bir Müslüman'ın sakal kesmesi neden haramdır? Hıristiyanlar'ın papazları ve Yahudiler'in hahamları da sakal bırakıyor; öyleyse bizatihi sakalın Müslümanlık işareti olması bakımından bu soruyu cevaplayamayabiliriz. Cevap daha geniş bir açıdan, başka bir zaviyeden şudur: Sakal insan bedeninde bir organdır ve insanın tıpkı bir parmağını kesmesinin ilahî ikram olan bir organı kesmek dolayısıyla haram olması gibi sakalı kesmek de organlığından ötürü haramdır. Bir erkeğin sakalını lüzumsuz yere tıraş etmesi organ zayıyatı olduğu için haram kılınmıştır.

Vücudunu zinde ve kuvvetli tutması gereken insan için bunun icabı güreş yapmak olursa güreş, yüzme ise yüzme şart olur. Siret kitaplarımızdaki kayıtlara göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz çok defa güreş tutmuş ve epey iyi de sonuçlara ulaşmıştır. Resûl-i Ekrem namazda tahiyattan kalkarken eliyle destek almaya altmış yaşından sonra başlamıştır.

Bizim hâlimize bakın ki daha kırk yaşındaki kimseler camide tabureyle namaz kılıyor. Bedenlerimiz hareketsiz ve oturmaktan yorgun. Bünyelerimizin kıymetini takdir edememek ve gerektiğinde sporla yaşayamamak illetinden muzdaribiz. Seviyorsak yağlı, hoşlanıyorsak tuzlu, bağımlıysak unlu yedik ve sonuçta karşımıza çürük bedenler çıkıverdi. Çürük bedenlerle de ne ibadetin ne delikanlı gibi dik yürüyebilmenin hakkı verilemiyor.

*

Müslüman için sporu *yapmak* vardır, *seyretmek* ise spor yapmakla ilgili bir şey tabii olarak değildir. Bu demek olur ki herhangi bir takımda kaleci-oyuncu olmak vardır ancak futbol maçı seyretmek bununla aynı şey değildir. Müslüman'ın lügatinde bunlardan sadece biri vardır. Yüzmek, güreşmek, karate

yapmak, okçuluk ve diğer aktiviteler teşvik edilmiştir. Hatta Peygamber aleyhisselam bir hadis-i şerifinde dikkat çekici bir cümle söylemiş ve şöyle buyurmuştur:

“Şu fani dünyada Allah’ı zikretmek dışında hiçbir şeyin kıymeti yoktur. Ancak üç şey değerlidir: Bir Müslüman’ın hanımıyla sevişip eğlenmesi, cihat için hazırladığı atını eyerlemesi (bu o zaman için attır, şimdiyse dine hizmet yolunda araba veya başka bir şey olabilir), hedefe konmuş bir şey için antrenman yapması.”

Sporun zamanımızda yalnızca futbolla daraltılarak anlaşılması, bunun da oynayanı az ama seyredeni çok bir spor olması afet boyutuna varmış bir berbatlıktır. Futbol takımı tutma aidiyeti artık mezhep intisabına vardığı söylenebilecek kadar ileri boyutlara ulaşmıştır. Vurguladığımız gibi bu husustaki sıkıntı, spor etkinliklerinin futbola daraltılarak anlaşılması ve futbolun insanı bebeklikten itibaren kanser gibi tesir altına alıyor olması şeklinde iki türdür.

İnsanın evleneceği kişide aynı takımı tutmak ya da belli bir takımın taraftarı olmamak türünden şartlar aramayı uygulamak şöyle dursun, aklından bile geçirebilmesi çılgınlıktır. Stadyumlar ülkeleri yönetebilmeyi sağlayan birer araç hâline gelmiştir ki bu akıl almaz bir deliliktir. Bütün Afrika kıtası üç oyuncuyu Fransız takımlarında oynatabilmek uğruna sömürdüğüne bile anlayamayacak uyuşuklukta, uykudadır. Madenleri tankerlere yüklenip Avrupa’ya taşınmakta ama daha önce bir futbol oyuncusunu Avrupa’ya gönderdiği için kendini mutlu addedecek uyuşukluğu yaşayabilmektedirler –siyahî biri televizyon ekranında koştururken görülebilsin yeter ki.

Bu dereceye getirilmiş ne futbolun ne başka sporun Müslüman ile ilgisi söz konusu olamaz. Bizim yapmamız gereken, bir ülkenin askerî araçlarından bile daha pahalı ücretlerle alınıp satılan futbolcular bulunmasının bu dereceye nasıl geldiğini düşündürmektir. Bir ülkenin bir savaş uçağı satın alabilmesi için on bin işçisini altı ay boyunca çalıştırması gerekirken aynı paranın iki katı bir futbol takımından diğerine yalnızca bir oyuncu için verilebiliyor. Bir ülkenin hayat memet meselesi anlamına gelecek tankından, uçağından, topundan daha değerli futbolcusu nasıl olabilir?

Bu şüphe yok ki bir insanın yeteneği karşılığında para almasının helal oluşundan daha farklı bir konudur. Afrikalı bir futbolcu, bütün Afrika kıtasından ve kıta altındaki madenlerden daha değerli nasıl kabul edilebilir? Sömürü ve emperyalizm insanların içine işte böyle sindirilmekte, insanlar ve Müslümanlar hayatlarından bıkmış hâle bu yolla getirilmekte ve koyun sürüsü gibi yaşamaya mahkûm edilmektedirler.

(Bu eleştirilerimizin futbola haramlık isnadıyla bir alakası yoktur. Futbol haram bir spor değildir. Hayvanların dövüştürüldüğü ve boks gibi, şeriatın temel ilkelerine ters düşen sporlar dışındaki herhangi bir etkinliğin yasak olması söz konusu değildir. Ancak her şey için geçerli olabileceği gibi futbolu da cuma saatinde, insanın avret yerlerini teşhir edecek şekilde ya da kumara alet ederek oynamak onu haram kılabilir; bunun da bizatihi futbolun haram olmasıyla bir ilgisinin bulunmadığı aşikârdır.)

Sporun gaye hâline gelmesini kabullenmek de oldukça sorunlu bir noktadır. İnsanın tek gayesi Allah’a kulluktur, bunun dışında gayeleşmiş her şey batıldır. Bir çocuk için okuldaki derslerinden, annesinin hastalığından ve cebindeki harçlıktan bile değerli hâle gelen tuttuğu futbol takımı batıldır, caiz değildir. Ancak futbol ya da karate oldukları için değil; ana gayeyi öldürdüğü için. Böyle bir mantıkla şekillenen bakış açısı hayatın futboldan ibaret olduğu türden bir yanılğı doğurur.

Futbol vakit öldüren bir seri katile dönüşmemeli, iş-okul-ibadet gibi vaktimizin önceliğini alan konular spor yüzünden zedelenmemelidir. Fakat tekraren vurgulayalım ki sporcu seyretmeyi spordan saymıyoruz, zaten akıl bunu kabul etmez. Akşamüzeri başlayacak bir maç için öğleden önce gidip koltuk bulmak ise Müslüman’ın yapmayacağı bir iştir, bir Müslüman’ın bu kadar boş vakti olmaz.

Ancak elbette cihada ve ibadete vakit ayırmayan Müslüman için boş vakitleri bir yere ayırmak gerekeceğinden bu tür meşgaleler mümin yürekleri işgale uğrattıyor.

*

İnsan bedenine direkt zararı olan herhangi bir spor haram olduğu gibi seyredilmesi dahi haramdır. Bir işin yapılması ile izlemesi aynı hükmü taşır. Çıplaklık içeren bir sporu yapmak haramsa onu seyretmek de haramdır. Kâfirin bile yüzüne vurmak haramken boks sporunun hükmü ortadadır, izlemenin hükmü de açıktır. Bir Müslüman bokstan puan kazandığı için alkışlanamaz; bu kumar oynayıp kazanmış birine “Allah mübarek etsin” demek gibi olur.

*

Müslüman yürür, koşar, jimnastik yapar ve bunları yaparken maksadı Allah’ın rızasıdır. Bütün bunlar onun için rahat rükû edebilmek yolunda sarf edilmiş gayretlerdir, bu gaye uğrunda günde bin şınav çekmek gerekiyorsa vallahi bini de zevkle çekilir. “Gün olur da ümmetimin bana ihtiyacı olur” deyip her gün koşusunu ihmal etmeyen müminin yaptığı büyük bir cihattır. Her iş niyete göredir çünkü.

Ancak her bünyenin atlet olmasının imkânsızlığı da açıktır ya da herkes güreş yapamaz, astım hastalığı olan birinin yapabileceği spor çeşidini doktor belirlemelidir. Bünyenin kaldırabileceği sporu yapmaktır sünnet, müstehap veya farz olan.

*

Spor konusu açıldığında en önemli meselelerimizden biri de “kadın ve spor” başlığıdır. Kısaca şunu belirtmek gerekir ki şeriatımızda kadının spordan men edilmesi diye bir şey söz konusu edilemez. Kadınların sultanı Aişe radiyallahu anha anamız, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ile defalarca yarışmış, yenmiş ve yenilmiştir. Kadın da spor yapar lâkin o dahi Allah’ın haramlarına dikkat ederek yapmalıdır. Kadınların sporu belki erkeklerinkinden daha elzemdir.

Ancak kadınlar için daha dikkatli bir setr-i avret sorunundan da söz edilerek bu konuya önemli bir parantez açılması gereklidir. Setr-i avret, kadının avret olan yerlerini örtmesi demektir.

Bu konunun ne kadar önemli olduğuyla ilgili şu misalde verilen hükme bakılabilir ki bir kadının, otobüsün mola verdiği yerde abdest alıp namaz kılması gerekse ama abdest alması da ancak erkeklerin etrafında olduğu bir su kaynağı ya da çeşmeye gitmesiyle mümkün olsa, bu kadının abdest almamasına cevaz verilir. Teyemmüm edebilir. O imkân da yoksa namazını sonraya bırakabilir. Çünkü kadının kolunun görülmesi abdestinden ve namazından bile daha önemlidir.

Namazın bile böyle geri plana çekilebildiği bir konu olan setr-i avret, elbette spor için yıpratılmaz ya da taviz verilemez.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.